

MIS

Liturgii

TER

Codzienności

IUM

Misterium liturgii

W 2018 roku Instytut Liturgiczny Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie obchodził swój złoty jubileusz. Z tej okazji w Instytucie Teologicznym Księża Misjonarzy w Krakowie, w dniach 24-25 X 2018 roku, odbyło się IX Międzynarodowe Sympozjum Liturgiczne „Ad Fontes Liturgicos” pt. *W służbie tradycji i odnowy liturgicznej. 50 lat Instytutu Liturgicznego w Krakowie*. Integralną częścią obrad były dwie wystawy: *Misterium liturgii – wystawa ze zbiorów Muzeum Historyczno-Misyjnego Zgromadzenia księży Misjonarzy w Krakowie oraz Misterium codzienności. Katarzyna Makiela-Organisty – wystawa malarstwa*. Pierwsza z nich, *Misterium liturgii*, miała na celu ukazanie misterium liturgii rzymskiej przez pryzmat szat, paramentów i ksiąg liturgicznych. Składała się z trzech części.

W pierwszej z nich zaprezentowano szaty liturgiczne: ornaty wraz ze stulami i manipularzami. Najważniejszym był jedwabny **ornat czerwony** z XVI wieku, pochodzący prawdopodobnie z Włoch lub z Hiszpanii, dekorowany owocem granatu, jako głównym motywem.

W drugiej części umieszczono paramenty liturgiczne. Do ważnych eksponatów w tej grupie zaliczyć możemy następujące: **kielich w stylu renesansowym** z I połowy XVII wieku, z symbolami męki Chrystusa; **kielich**

w stylu regencji z około 1726 roku, z przedstawieniami świętych jezuickich, przeznaczony dla Arcybractwa Konania Pana Jezusa; **kielich z XIX wieku** bogato zdobiony aplikacjami z kamieni. W tej części prezentowane są również puszki na komunikanty, m.in. puszka z pokrywą zwieńczoną koroną w stylu neobarokowym z 1835 roku autorstwa M. Dietricha, jak również monstrancje, m.in. egzemplarz w stylu barokowo-klasycystycznym z około 1806 roku.

W trzeciej części pokazano księgi liturgiczne. Można było zobaczyć wśród nich **mszały**, m.in. *Missale Romanum ex decreto Sacrosancti Concilii Tridentini restitutum...* Antverpiae 1645; **brewiarze** m.in. *Breviarum Romanum ex decreto Sacrosancti Concilii Tridentini restitutum ...*, Coloniae Agripinae 1641; **pontyfikały** m.in.: *Pontificale Romanum Clementis VIII Pont. Max iussu restitutum atque editum*, Romae 1611; **rytuały** *Caeremoniale Episcoporum Clementis VIII primum nunc debeat Innocentii papae X auctoritate recognitum...*, Romae 1651.

Kielich ze zbiorów Muzeum Historyczno-Misyjnego Zgromadzenia księży Misjonarzy w Krakowie, fot. Adam Organisty

Misterium codzienności

Można stworzyć z odpowiednio dobranego zestawu elementów związanych ze świętami i rytmem roku liturgicznego całości łączone ściśle z wiedzą religijną i katechizmem Kościoła katolickiego. Można też próbować nadać tym przedmiotom wymiar duchowy, czyli wyrzucić na widzu wrażenie, w którym skłania on swe myśli i emocje ku refleksjom znanym z nauczania Kościoła, z egzegezy biblijnej. Jednak nielicznym udaje się stworzyć wizję transcendencji, poczucia, iż patrząc na dzieło sztuki umysł widza wykracza poza znane mu dotąd doznania, poza nauczanie moralne, etyczne i inne egzemplaryczne pouczenia, a zagłębia się w nieprzenikniony Absolut, którego poznanie pozostaje poza możliwościami każdego śmiertelnika.

Ta Głębia może powstrzymać. Może też wzywać.

Taki obraz staje się trapez weryfikacji: czy zdecydujemy, że nadszedł czas wypłynąć na Głębię.

Owoce tej wyprawy zapisane są na ścianie Muzeum Historyczno-Misyjnego Księży Misjonarzy w Krakowie, w obrazach Katarzyny Makieli-Organisty. Mogą być doznaniem intelektualnym, sensualnym i emocjonalnym, powstałym pod wpływem analitycznego spojrzenia na dzieło i jego recepcję opartą o indywidualną wiedzę i przeżycia. Mogą być słodkie, pełne radości, ale także związane z Pasją, Męką, Trudem. Mogą być również owocami poznania siebie, także duchowego. Mogą też stać się owocami przemiany, o której pisali mistycy.

Stając na trapie wiemy tylko tyle, ile zapisał psalmista: „Głębia przyzywa Głębię” [Ps 42,8].

***

Czy taki obraz i jego cierpliwe wypracowywanie podczas pełnych pokory studiów, jest dziś ratunkiem dla rzeczywistości, która zdaje się całkowicie tracić moc urzekania, pociągania, pobudzania wyzwań, pragnień zmiany na lepsze, prometejskich wysiłków? W zamian za to staje się coraz brutalniejszym narzędziem bezwzględnej opresji niszczącej każdy przejaw niezależności, coraz bardziej klarowną „cywilizacją śmierci”?

Przez wieki, tworząc obrazy, człowiek dawał wyraz zainteresowaniu światem, zachwytowi rzeczywistością, chęci zmian na lepsze...

Czy obraz dziś jest w stanie ocalić Piękno i Prawdę tej rzeczywistości?

Rzeczywistości stworzonej na fundamencie Dobra dla Człowieka („A wreszcie rzekł Bóg: «Uczyńmy człowieka na Nasz obraz, podobnego Nam. Niech panuje nad rybami morskimi, nad ptactwem powietrznym, nad bydłem, nad ziemią i nad wszystkimi zwierzętami pełzającymi po ziemi!»” [Gen., 26, 27]).

Człowieka, którego przeznaczeniem i celem jest ‘obraz i podobieństwo Boga’.

Życie, a nie Śmierć.

Obrazy Katarzyny Makieli-Organisty są świadectwem zmagania o misterium Życia, Życia Codziennego, o Misterium Codzienności.

Która, bynajmniej, nigdy nie była i nie jest banalna, a obecnie trzeba heroicznego wysiłku, by pozostała prosta. Żyjemy w czasach, gdy codzienność nie jest nam dana, ale zadana.

Jej sakralizowanie ocalić ma fundamentalną wartość ludzkiego istnienia.

Katarzyna Makiela-Organisty, Mucha i pióro, 2016
tempera żółtkowa, pap., 15x7,8 cm